

Mánudaginn 18. júní 1973.

Nr. 99/1971: **Dana Jóhannsdóttir**

(Ragnar Aðalsteinsson hrl.)

gegn

Sigmari Péturssyni

(Ingi R. Helgason hrl.).

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómara Hæstaréttar.

Kjarasamningar. Tómlæti.

Dómur Hæstaréttar:

Afrýjandi hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 20. júlí 1971, að fengnu áfrýjunarleyfi 13. júlí s. á. Krefst hún þess, að stefnda verði dæmt að greiða sér kr. 13.917.50 með 7% ársvöxtum frá 21. júlí 1969 til greiðsludags og málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti úr hendi áfrýjanda.

Eftir uppsögu héraðsdóms hafa nokkur vitni verið yfirheyrð fyrir dómi. Þá hafa nokkur ný gögn verið lögð fyrir Hæstarétt, þar á meðal yfirlýsingar Sambands veitinga- og gistihúsa eigenda og Félags framreiðslumanna frá 4. júní 1965. Í fyrri yfirlýsingunni kvaðst Félag framreiðslumanna taka „á sig alla ábyrgð og áhættu vegna álagningar þjónustugjalds á söluskatt í vínveitingahúsum, meðan enn er óútkljáð fyrir dómstólum, hvort það er í samræmi við íslensk lög, að þjónustugjald sé lagt á söluskattinn.“ Síðan segir svo: „Með tilvísun til framanritaðs lætur Samband veitinga- og gistihúsa eigenda það óátalið, að framreiðslumenn leggi þjónustugjald ofan á söluskattinn, þar til úrslit viðkomandi dómstóls liggur (sic) fyrir.“ Með yfirlýsingu sama dag, er sömu aðiljar stóðu að, komu þeir sér saman um „að skjóta til almennra dómstóla eða Félagsdóms ágreiningi“ m. a. um það, „hvort framreiðslumönnum sé heimilt að leggja þjónustugjald ofan á söluskatt“. Samband veitinga- og gistihúsa eigenda höfðaði mál fyrir Félagsdómi gegn Félagi framreiðslumanna út

af þessu sakarefni, og var það þingfest 25. janúar 1967. Mál þetta féll niður 6. maí 1970, er aðiljar sóttu eigi dómþing, en áður en til þessa kom, var til dómsmáls þess stofnað, sem hér er til úrlausnar, er þingfest var í bæjarþingi Reykjavíkur 25. september 1969.

Samkvæmt aðiljaskýrslu áfrýjanda í héraði, sem ekki hefur verið vefngd, starfaði hún að framreiðslustörfum í veitingahúsi stefnda frá 1. maí 1968 til 15. apríl 1969. Lokauppgjör við áfrýjanda fór fram í júlí 1969, og er kvittun stefnda fyrir endurgreiðslu áfrýjanda á söluskatti af þjónustugjaldi að fjárhæð kr. 13.917.50 dagsett 21. júlí 1969.

Á starfstíma áfrýjanda hjá stefnda gilti um kjör hennar kjarasamningur frá 19. marz 1968 milli Félags framreiðslumanna, sem hún var félagi í, og Sambands veitinga- og gisti-húsaeygenda, er stefndi var aðili að. Samkvæmt 1. gr. samnings þessa skyldi áfrýjandi „fá þóknun frá viðskiptamönnum sem greiðslu fyrir starf sitt. Skal sú þóknun vera 15% miðað við verð veitinga til almennings“. Er þetta ákvæði tekið upp í héraðsdóm, og er þar rækilega lýst aðdraganda að þessu ákvæði svo og lagarökum, er máli skipta um túlkun þess. Með vísun til raka héraðsdóms ber að fallast á túlkun hans á þessu ákvæði.

Áfrýjandi reisir kröfur sínar m. a. á því, að stefndi hafi allt fram til lokauppgjörs við sig í júlí 1969 greitt sér fyrirvaralaust kaup í samræmi við þau kaupkjör, sem hún taldi rétta túlkun á framangreindum kjarasamningi, sbr. næstu málsgrein hér á undan.

Stefndi skýrir svo frá í aðiljaskýrslu sinni fyrir dómi hinn 21. maí 1970, „að fleiri af framreiðslumönnum veitingahússins hafi hætt störfum, en hann kveðst ekki hafa gert upp við þá á sama hátt og stefnanda máls þessa (þ. e. áfrýjanda), en þó gert upp við þá með fyrirvara“. Kvaðst stefndi ekki hafa talið sér fært að gera upp við þá á sama hátt og áfrýjanda „vegna hættu á verkföllum og vandræðum, fyrr en þetta mál, er hér liggur fyrir, er til lykta leitt“. Stefndi andæfir sjónarmiðum áfrýjanda um tómlæti af hans hálfu við uppgjör launa með vísan til þess, að Samband veitinga- og gisti-

húsaeigenda hafi slegið við almennan varnagla vegna félagsmanna sinna gagnvart stéttarfélagi áfrýjanda, er gilt hafi einnig um samninginn frá 19. marz 1968. Stefndi gerði upp við áfrýjanda án fyrirvara allt frá upphafi starfs hennar og fram til síðasta uppgjors, sem fram fór, að því er virðist, þremur mánuðum eftir að hún lét af starfi hjá honum. Með þessu fyrirvaralauslausa uppgjöri allan starfstímann vakti stefndi áfrýjanda það traust, að hún hlyti laun í samræmi við skilning hennar á framangreindum kjarasamningi frá 19. marz 1968. Þegar af þessari ástæðu ber að fallast á kröfur áfrýjanda í máli þessu og dæma stefnda til að greiða henni þær kr. 13.917.50, er hann hélt eftir af kaupum hennar hinn 21. júlí 1969, ásamt 7% ársvöxtum frá 21. júlí 1969 til greiðsludags svo og málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti, samtals kr. 40.000.00.

D ó m s o r ð :

Stefndi, Sigmar Pétursson, greiði áfrýjanda, Dönu Jóhannsdóttur, kr. 13.917.50 ásamt 7% ársvöxtum frá 21. júlí 1969 til greiðsludags og málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti, samtals kr. 40.000.00, að viðlagðri aðför að lögum.

Dómur bæjarþings Reykjavíkur 14. desember 1970.

Mál þetta, sem tekið var til dóms hinn 13. f. m., hefur Dana Jóhannsdóttir, Efstalandi 22 hér í borg, höfðað fyrir bæjarþingi Reykjavíkur á hendur Sigmari Péturssyni veitingamanni, Stórholti 47 hér í borg, með stefnu, útgefinni hinn 16. september 1969, til greiðslu eftirstöðva vinnulauna að fjárhæð kr. 13.917.50 með 1% dráttarvöxtum fyrir hvern mánuð og brot úr mánuði frá 21. júlí 1969 til greiðsludags svo og til greiðslu málskostnaðar að skaðlausu samkvæmt gjaldskrá L. M. F. Í.

Stefndi hefur krafizt sýknu af kröfum stefnanda og málskostnaðar úr hendi hennar að mati dómsins.

Af hálfu stefnanda er málavöxtum lýst svo, að hún hafi starfað sem framreiðslumaður á veitingahúsinu Sigtúni síðari hluta árs 1968 og fram á árið 1969, en á þeim tíma hafi stefndi rekið veitingahúsið á eigin ábyrgð. Á því ári hafi hlutafélagið Sigtún tek-

ið við rekstrinum og hafi stefnandi starfað þar áfram um skeið, þar til henni hafi verið sagt upp starfi. Er stefnandi hætti störfum, hafi hún átt þar inni nokkrar fjárhæðir. Í júlímánuði 1969 hafi stefnandi verið við störf utan borgarinnar, hafi móðir hennar átt að taka við eftirstöðvum af launum hennar. Er farið var að athuga launaumslag það, sem móðir stefnanda fékk í hendur, hafi komið í ljós, að auk ávísunar og kvittana, sem stefnandi kannaðist við, hafi þar verið að finna kvittun fyrir endurgreiðslu söluskatts af þjónustugjaldi, kr. 13.917.50. Stefnandi taldi sig ekki eiga að greiða umræddan söluskatt og krafði stefnda um greiðslu á umræddri fjárhæð, sem hún taldi á vanta, til að laun hennar væru að fullu greidd, en stefndi hefur synjað greiðslu, og hefur stefnandi því höfðað mál þetta.

Stefnandi hefur skýrt svo frá, að það muni hafa verið 1. maí 1968, að hún hafi ráðizt til starfa sem framreiðslumaður í veitingahúsinu Sigtúni hér í borg. Hún kveður það hafa verið stefnda, sem hafi ráðið sig til starfsins. Ekki kveður hún hafa verið rætt sérstaklega um kaup og kjör, en kveðst hafa gengið út frá því sem sjálfstöðu, að hún væri ráðin samkvæmt kjarasamningi Félagss framreiðslumanna, sem hún kveður starfsfélag sitt, og Sambands veitinga- og gistihúsaeigenda, sem veitingahúsið hafi verið aðili að. Stefnandi kveður Þórdísi Ríkharðsdóttur hafa verið eina starfandi farmreiðslumanninn í húsinu, er hún hóf störf. Það muni því örugglega hafa verið hún, sem hafi gefið sér upp verð veitinga að meðtöldum söluskatti og þjónustugjaldi, þ. e. það verð, sem hún átti að krefja gesti hússins um. Í verði þessu kveður hún, að vafalaust hafi verið innifalinn 10% skattur á svokallað „bommuverð“, þ. e. verð veitinganna án söluskatts og þjónustugjalds. Kveðst hún marka þetta af því, að þegar framreiðslumenn skiluðu af sér á kvöldin, hafi þeir átt að rita „bommuverð“ seldra veitinga á umslagið og bæta við það 10% og hafi þá komið út sú fjárhæð, sem þeir hafi átt að skila. Venjulegu launauppgjöri á þessum tíma hefur stefnandi lýst þannig: „Á kvöldin var kassinn sleginn út. Þá var bætt ofan á fjárhæðina, sem kassinn sýndi, 10%. Það, sem eftir var, það áttum við, 15%.“ Kveður stefnandi þetta hafa verið venjulegan hátt á uppgjöri launa, þegar veitingasalir voru opnir almenningi. Stefnandi kveður það hafa verið, eftir að ný reglugerð um sölu og veitingar áfengis kom til framkvæmda og vinskammturinn var minnkaður úr 4 cl. í 3 cl., að „bommuverðið“ í húsinu hafi hækkað og hafi framreiðslumenn eftir það verið látnir skrifa söluna eina á uppgjörsumslagið. Kveður stefn-

andi sér hafa skilizt, að þessi hækkun á „bommuverðinu“ stafaði af því, að söluskatturinn var nú innifalinn. Stefnandi kveður nú einnig hafa verið gefna út verðskrá yfir áfengi, en fyrir þann tíma hafi hún ekki séð neina slíka verðskrá. Kveðst stefnandi hafa innheimt verð á veitingum í samræmi við hina nýju gjaldskrá, eftir að hún kom til. Eftir framangreinda reglugerðarbreytingu kveður hún fyrirkomulag launauppgjörs hafa verið þannig, að ekki hafi verið bætt við 10% við fjárhæð þá, sem í kassanum var, því þá hafi söluskattur o. fl. verið komið inn í verðið. Í þeim tilvikum, er hún þurfti að láta viðskiptavinum í té reikninga, kveðst hún ekki hafa sundurliðað söluskatt og þjónustugjöld, hvorki áður en reglugerðarbreytingin kom til né eftir það. Hún kveður sér hafa verið gefin upp tvö verð á veitingum, svokallað „bommuverð“ og útsöluverð, og kveður það hafa verið útsöluverðið, sem hún hafi ritað á slíka reikninga. Stefnandi kveðst ávallt hafa kafið gesti veitingahússins um það verð fyrir veitingar, sem fyrir hana hafi verið lagt að krefja. Stefnandi kveður það yfirleitt hafa verið stefnda sjálfan, sem hafi slegið út kassann á kvöldin, en eftir að yfirþjónn tók til starfa, þá hafi komið fyrir, að hann hafi gert það. Stefnandi kveður það einnig hafa komið fyrir, að skrifstofumaðurinn hafi slegið út kassann, er stefndi hafi ekki verið viðlátinn.

Stefndi hefur skýrt svo frá, að hann hafi ráðið stefnanda til starfa hjá veitingahúsinu Sigtúni, en hann hafi þá verið einka-eigandi þess. Kveðst hann á þessum tíma hafa verið félagi í Sambandi veitinga- og gistihúsaeygenda. Stefnandi kveður ráðningarkjör stefnanda hafa verið í samræmi við það, sem þá var í gildi samkvæmt samningi Sambands veitinga- og gistihúsaeygenda og Félags framreiðslumanna. Kveður hann reiknað hafa verið með því, að stefnandi greiddi gjöld sín, þ. á. m. opinber gjöld og þá söluskatt, eins og henni hafi borið. Stefnandi kveður stefnanda hafa fengið upp gefið hjá sér svokallað flöskuverð, en til viðbótar því hafi stefnandi átt að skila að dagsverki loknu 10%, en þar sé um að ræða söluskatt og ýmis önnur gjöld, en þó ekki söluskatt af þjónustugjaldi. Stefnandi kveður söluskatt á þessum tíma hafa verið 7.5%, en auk hans hafi sjúkrasjóðsgjald og orlofsheimilisjóðsgjald verið innifalið í greindum 10%. Kveður stefndi framreiðslumenn hafa skilað til sín kassaupplætti að viðbættum 10%, en laun þeirra hafi verið 15% þóknun, sem hann hafi aldrei tekið á móti. Stefnandi kveður fyrirkomulag í sambandi við áfengi og aðrar veitingar vera það, að veitingamaðurinn selji veitingaþjónin-

um veitingar á ákveðnu verði, sem sé innkaupsverð og álagning hússins. Síðan endurselji þjónninn gestinum vöruna að viðbættum 10% á innkaupsverði, þ. e. söluskattur o. fl. Kveður stefndi þetta vera það verð, sem veitingaþjónninn skili veitingamanninum. Stefndi kveður þjónninn síðan bæta þjónustugjaldi við þetta, er hann selur gestinum veitingarnar, en það þjónusugjald renni ekki til veitingamannsins. Stefndi kveður fyrirkomulag þetta, sem hér hefur verið lýst, hafa verið í gildi, áður en breyting á reglugerðum um sölu og veitingar áfengis kom til. Er reglugerðarbreytingin kom til, kveður hann söluskattinn hafa verið stimplaðan inn á kassann inn í veitingaverðinu. Hann kveður þjónustugjaldið ekki stimplað inn á kassann, að minnsta kosti ekki af þjónum í veitingasal, en um þjóna í bar gildi önnur regla.

Er hann hóf rekstur veitingahússins Sigtúns hinn 1. október 1963, kveður stefndi þann hátt hafa verið á skilagrein þjóna, að þeir hafi skilað uppslæti á kassa. Síðan hafi þeir lagt þjónustugjald á þá fjárhæð og af því, sem þá kom út, hafi þeir skilað álögdum söluskatti. Stefndi kveður breytingu hafa orðið á þessu í maímánuði 1965. Þá hafi þjónar tekið upp þann hátt að leggja ofan á veitingaverðið söluskatt og aðra skatta og taka síðan þjónustu gjald af öllu saman. Kveður stefndi veitingamenn ekki hafa unað þessu og hafi framreiðslumenn þá hafið verkfall, sem hafi leystst á þann hátt, að þetta ágreiningsefni skyldi lagt fyrir dómstóla. Ekki kveðst stefndi vita til þess, að neinn úrskurður hafi komið varðandi þetta atriði. Stefndi kveðst hafa orðið að greiða söluskatt af þjónustugjaldinu, en hann kveðst hafa gert það með fyrirvara gagnvart skattayfirvöldum. Stefndi kveðst nú fá tvær söluskattsskýrslur frá skattayfirvöldum og sé önnur skýrslan fyrir veitingahúsið Sigtún, en hin skýrslan fyrir veitingahúsið Sigtún vegna þjóna. Stefndi kveðst reikna söluskatt af þjónustugjaldinu þannig, að hann bæti 15% við sölu hússins, og þannig fái hann út þjónustugjaldið, eins og það er. Síðan kveðst hann margfalda þá fjárhæð með því margfeldi, sem söluskattsskýrslan gefi til kynna hverju sinni, þegar eigi að taka söluskattinn af brúttóverði í stað þess að leggja hann á. Síðan kveðst hann skila söluskattsskýrslum. Stefndi kveður þjónustugjald stefnanda, frá því að hún hóf störf hjá stefnda og þar til Sigtún h/f tók við rekstrinum nema kr. 185.567.00. Kveður hann söluskatt af þeirri fjárhæð nema kr. 13.917.50. Stefndi kveður fleiri af framreiðslumönnum veitingahússins hafa hætt störfum, en hann kveðst ekki hafa gert upp við þá á sama hátt og stefnanda máls þessa, en gert upp við

þá með fyrirvara. Kveðst hann ekki hafa talið sér fært að gera upp við þá á sama hátt og stefnanda vegna hættu á verkföllum og vandræðum, fyrr en þetta mál, sem hér er til úrlausnar, væri til lykta leitt. Stefndi kveður 10% álagið ekki hafa verið innheimt, eftir að hin nýja gjaldskrá gekk í gildi, og kveður söluskattinn og önnur þau gjöld, sem voru hluti af 10% álaginu, nú vera komin inn í kassaverðið. Við verðlagningu kveðst stefndi nú fara eftir verðskrá, sem hann fái frá Áfengis- og tóbaksverzlun ríkisins. Þar kveður hann vera gefið upp verð án söluskatts, en síðan kveðst hann bæta söluskattinum við, og þetta kveður hann vera endanlegt kassaverð. Stefndi kveður orlof, sjúkrasjóðsgjald og orlofsheimilissjóðsgjald raunverulega ekki vera innheimt af seldum veitingum, heldur sé það tekið af álagningunni.

Kröfur stefnanda eru byggðar á því, að samkvæmt 1. gr. kjara-samnings framreiðslumanna og Sambands veitinga- og gistihúsa-eigenda skuli starfsþóknun framreiðslumanna vera 15% af verði veitinga til almennings. Ljóst sé, að söluskattur til ríkissjóðs, eins og hann er á hverjum tíma, sé innifalinn í verði veitinga til almennings og 15% þóknunina beri því að reikna af því verði, enda hafi framreiðslumenn jafnan fylgt þeirri reglu. Framreiðslumenn séu starfsmenn viðkomandi veitingahúss, sem taki laun sín með sérstökum hætti, svo sem fram komi í 9. gr. laga nr. 10/1960 um söluskatt. Stefnandi máls þessa hafi því verið starfsmaður stefnda og hafi fengið laun sín greidd með 15% þjónustugjaldi af gjaldi veitinga til almennings að meðtöldum söluskatti. Er því haldið fram, að engin heimild sé til þess í íslenskum lögum, að vinnuveitandi dragi af kaupum starfsmanns síns þann söluskatt, sem greiddur er af launum starfsmannsins, og því hafi stefnda með öllu verið óheimilt að draga frá launum stefnanda fjárhæð söluskatts þess, sem stefndi er nú krafinn um í máli þessu. Er og haldið fram, að eigi hafi verið ágreiningur um þessa framkvæmd milli Sambands veitinga- og gistihúsa-eigenda og Félags framreiðslumanna.

Sýknukrafa stefnda er byggð á því, að þjónusta sú, sem stefnandi hafi veitt viðskiptavinum stefnda með framreiðslustarfi sínu, sé söluskattsskyld þjónusta samkvæmt 2. gr. laga nr. 61/1964, sbr. lög nr. 10/1960 um söluskatt. Þar sem stefnandi tiki við andvirði hinnar seldu vöru og þjónustu frá viðskiptavininum, þar með töldum söluskatti til ríkissjóðs, sé ljóst, að stefnandi eigi að afhenda stefnda söluskattinn, 7.5%, af andvirði vöru og þjónustu, eða 6.976% af sölu vöru og þjónustu algerlega óháð samningum

veitingamanna og framreiðslumanna um launakjör framreiðslumanna, enda eigi hvorugur þeirra innheimtufé ríkissjóðs. Hins vegar séu laun stefnanda, þ. e. þjónustugjaldið, hluti af andvirði seldrar vöru og þjónustu. Af þessu sé einnig ljóst, að söluskatturinn sé það síðasta, sem lagt verði á vöru og þjónustu. Engan annan söluskattsskyldan kostnað megi leggja á vöruna, þegar búið sé að bæta við hana söluskatti. Þetta leiði beint af orðalagi söluskattslaganna og af framkvæmd þeirra. Er því haldið fram, að í því tilviki, sem hér er fjallað um, sé stefndi innheimtumaður ríkissjóðs á söluskatti og eigi að skila 7.5% af andvirði seldrar vöru og þjónustu. Viðskiptavinir stefnda greiði stefnanda söluskattinn í andvirðinu og söluskattinum beri stefnandi að skila til stefnda, hvorki meira né minna. Það standist því engan veginn að leggja þjónustugjaldið, sem sé söluskattsskyld, ofan á söluskattinn. Með því móti mundi stefndi greiða ríkissjóði meira en 7.5% söluskatt, sem fái ekki staðizt. Söluskatt eigi ekki að greiða af söluskatti. Er því haldið fram af hálfu stefnda, að það sé rangtúlkun á 1. gr. kjarasamnings Sambands veitinga- og gistihúsaeigenda og Félags framreiðslumanna, að þóknun framreiðslumanna, sem sjálf sé söluskattsskyld, eigi að miða við verð veitinga með söluskatti. Í lögnum um söluskatt segi, að skattinn skuli reikna af andvirði vöru og þjónustu og það andvirði eigi að fela í sér allan tilkostnað vörunnar og þjónustunnar, einnig álagninguna.

Stefnandi var starfsmaður stefnda og skyldi taka laun sín með þeim sérstæða hætti „að fá þóknun frá viðskiptamönnum sem greiðslu fyrir starf sitt. Skal sú þóknun vera 15% miðað við verð veitinga til almennings,“ eins og segir í 1. gr. samnings Félags framreiðslumanna og Sambands veitinga- og gistihúsaeigenda, en aðiljar voru félagar þeirra samtaka á þeim tíma, sem fjallað er um í máli þessu. Þegar atvik málsins eru virt, þykja úrslit þess vera komin undir því, hvernig beri að skýra framangreint ákvæði kjarasamningsins í samræmi við ákvæði laga um söluskatt. Samkvæmt því, sem komið er fram í málinu, hafa ákvæði þessi verið óbreytt, a. m. k. frá því á árinu 1962.

Við munnlegan flutning málsins kom fram hjá lögmönnum aðilja, að á árinu 1965 hefði risið ágreiningur með Félagi framreiðslumanna og Sambandi veitinga- og gistihúsaeigenda um innheimtu þjónustugjalds, þar sem framreiðslumenn hefðu þá tekið að innheima þjónustugjaldið af söluskatti. Hinn 13. maí 1965 tilkynnti Samband veitinga- og gistihúsaeigenda Félagi framreiðslumanna, að þessari framkvæmd innheimtu þjónustugjalds væri

mótmælt sem ólöglegri. Á árinu 1965 mun hafa orðið að samkomu-
lagi að leita til dómstóla með ágreiningsefnið, og höfðaði Sam-
band veitinga- og gistihúsaeygenda mál fyrir Félagsdómi út af
þessum ágreiningi, en mál þetta var fellt niður á þessu ári, þ. e.
1970. Söluskattur er gjald, sem hverjum skattskyldum seljanda
vöru og þjónustu ber að leggja á og innheimta af heildarsölu vöru
og þjónustu án frádráttar nokkurs konar, sbr. 2. og 9. gr. laga
um söluskatt nr. 10/1960. Í því tilvik, sem hér um ræðir, bar
stefnda að miða skattinn við heildarandvirði seldra veitinga að
þjónustugjaldi meðtöldu, og telst söluskatturinn þá ekki með í
heildarandvirðinu. Þegar af þessu leiðir, að skatturinn breytir í
engu fjárhæð þess þjónustugjalds, sem koma skal í hlut fram-
reiðslumanns, auk þess sem engin rök eru til að líta svo á, að
breytingar á skattinum ættu að leiða af sér breytingar á launum
framreiðslumanns. Ber því ekki að reikna 15% þjónustugjald á
söluskattinn. Sá háttur var við hafður, að þjónustugjaldið fór í
flestum tilvikum aldrei um sjóð eða bókhald stefnda, eins og að
framan er lýst. Ágreiningslaust er, að við uppgjórið hélt stefnandi
eftir 15% af heildarandvirði veitinga til veitingahússins að við-
bættum 15% af söluskattinum reiknuðum af verðinu til hússins.
Hefur stefnandi talið sér heimilt að halda þessu fé sem þjónustu-
gjaldi, en það þýddi raunverulega, að þjónustugjaldið yrði þá
16.125% af heildarandvirðinu til veitingahússins. Þegar atvik
málsins eru virt, m. a. það, sem fram er komið um ágreining Fé-
lags framreiðslumanna og Sambands veitinga- og gistihúsaeygenda
um framkvæmd innheimtu þjónustugjaldsins, þá verður að skýra
samskipti aðiljanna svo, að það hafi verið vilji stefnda að láta
innheimta söluskatt af þjónustugjaldinu með þeim hætti að reikna
15% á 7.5% álagið fyrir söluskatti á verðið til veitingahússins.
Hins vegar hafi stefnandi haldið þessu fé vegna þess ágreinings,
sem uppi var um skilning á 1. gr. fyrrgreinds kjarasamnings.

Stefnda bar að standa skil á söluskatti af heildarsölu sinni án
frádráttar þjónustugjalds eða annars kostnaðar. Með vísan til
þess, sem að framan er rakið, þykir stefnandi því ekki eiga rétt
á að halda þessu fé fyrir stefnda. Var stefnda heimilt, eins og á
stóð, að draga það frá við lokauppgjör sitt við stefnanda, þótt
eigi sé fram komið, að stefndi hafi haft uppi fyrirvara um það
við stefnanda. Samkvæmt því, sem fram er komið, hefur fjárhæð
sú, sem stefnandi hélt sem þjónustugjaldi, reiknað með þeim
hætti, sem að framan er lýst, og á því tímabili, sem hér skiptir
máli, numið kr. 185.557.00. Ekki er fram kominn í málinu ágrein-

ingur milli aðilja um þessa fjárhæð út af fyrir sig. Stefndi hefur haldið eftir 7.5% af þessari fjárhæð, eða kr. 13.917.50. Honum bar hins vegar ekki að standa skil á nema kr. 12.946.00, þ. e. 6.9767% af kr. 185.557.00, með því að söluskattur telst ekki hluti af heildarsöluverði vöru eða þjónustu, sbr. 9. gr. laga nr. 10/1960. Ber stefnda því að greiða stefnanda mismuninn, þ. e. kr. 971.50. Verða úrslit málsins þau, að stefndi verður dæmdur til að greiða stefnanda þá fjárhæð með vöxtum, sem eftir öllum atvikum ákveðast 7% ársvextir frá 21. júlí 1969 til greiðsludags. Eftir öllum málavöxtum þykir rétt, að málskostnaður falli niður.

Guðmundur Jónsson borgardómari kvað upp dóm þennan ásamt samdómendunum Eggert Kristjánssyni og Guðmundi Skaftasyni, löggiltum endurskoðendum.

Dómsorð:

Stefndi, Sigmar Pétursson, greiði stefnanda, Dönu Jóhannsdóttur, kr. 971.50 með 7% ársvöxtum frá 21. júlí 1969 til greiðsludags.

Málskostnaður fellur niður.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 15 daga frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Priðjudaginn 19. júní 1973.

Nr. 26/1973: **Ákærvaldið**

(Hallvarður Einvarðsson settur saksóknari
ríkisins)
gegn

Herði Ívarssyni

(Benedikt Blöndal hrl.).

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómara Hæstaréttar.

Fiskveiðabrot.

Dómur Hæstaréttar:

Fyrir Hæstarétt hafa verið lögð fram nokkur ný gögn.

Eftir uppsögu héraðsdóms hefur Jónas Sigurðsson, skólastjóri Stýrimannaskólans, markað á sjóuppdrátt staðar-